

Beslutningsforslag nr. B 63. Fremsat den 21. februar 2008 af Mogens Lykketoft (S), Jeppe Kofod (S), Holger K. Nielsen (SF), Niels Helveg Petersen (RV), Frank Aaen (EL) og Lars-Emil Johansen (SIU)

Forslag til folketingsbeslutning

om aktionsplan for at styrke respekten for den humanitære folkeret og de grundlæggende menneskerettigheder

Folketinget pålægger regeringen

– utvetydigt at kræve respekt for den humanitære folkeret og de internationale konventioner om menneskerettigheder i den såkaldte »krig mod terror« Og

– at arbejde for, at disse synspunkter formuleres som en fælles holdning i EU for dermed at presse den amerikanske regering til at ændre politik.

Bemærkninger til forslaget

I en lang årrække har det været dansk udenrigspolitik, at internationalt samarbejde og internationale aktioner for at skabe eller bevare freden baseres på respekten for menneskerettigheder og konventioner.

Også i kampen mod terror er respekten for konventionerne om menneskerettighederne helt afgørende – ikke mindst, når det angår behandlingen af fanger. Når allierede i kampen mod international terrorisme tilsidesætter den humanitære folkeret, spiller man reelt terroristernes spil og gavner deres sag. Dermed risikerer man at undergrave opbakningen til kampen mod terroristerne, både hos befolkningen i de aktuelle krigsområder og i de lande, der – som Danmark – bidrager med soldater i kampen.

Den amerikanske regering under George W. Bush har siden den frygtelige terrorhandling mod tvillingetårnene i New York den 11. september 2001 i sin »krig mod terror« i et skræmmende stort omfang indført og anvendt metoder, der er i strid med de konventioner om menneskerettigheder og behandling af krigsfanger, der blev formuleret som reaktion på de ufattelige grusomheder, der blev begået under anden verdenskrig. Ulovlig tilfangetagelse af personer på ubestemt tid, der er uden mulighed for at få afprøvet deres sag ved en domstol, bortførelser og forsvindinger, hemmelige overførsler til lande, der er kendt for at bruge tortur, samt udbredt brug af tortur og anden mishandling af fanger under forhør hører til de metoder, der er blevet en del af politikken.

Metoder som disse er uacceptable i ethvert retssamfund, de legitimerer despotiske regimers overgreb mod den hjemlige opposition, og de skaber ikke en mere sikker verden. Danmark bør derfor forstærke sin indsats for at standse krænkelseerne.

Et helt centralt krav må være lukning af lejren på Guantánamo, Cuba. Guantánamo er et meget synligt eksempel på Bushregeringens manglende respekt for den humanitære folkeret. Gennem seks år har man nægtet fanger på Guantánamo den beskyttelse, de har krav på efter Genèvekonventionerne, ved, uden hjemmel i konventionerne, at definere dem som »ulovlige kombattanter«.

Antallet af fanger på Guantánamo er – i høj grad som følge af opmærksomheden både verden rundt og hjemme i USA – i den senere tid blevet nedbragt. Men der er fortsat 290 fanger på Guan-tánamo, der ikke er blevet stillet for en domstol. Mange har ikke haft adgang til en advokat. Omkring 80 pct. af de resterende fanger sidder fortsat i isolation, og en del af fangerne er blevet tortureret eller på anden måde umenneskeligt eller nedværdigende behandlet. Internationale organisationer som Røde Kors og Amnesty International har påpeget, at denne behandling har haft en skadelig effekt på fangernes psykiske og fysiske helbred.

Omkring 80 fanger er endda efter de amerikanske myndigheders opfattelse klar til at blive løsladt, men kan ikke uden risiko for deres liv og sikkerhed sendes tilbage til deres hjemlande. Regeringen bør her og nu gøre en særlig indsats for over for den amerikanske regering at påpege dens ansvar for at frigive disse fanger og give dem asyl. Lykkes det ikke at få USA til at leve op til sit ansvar, bør regeringen igennem EU arbejde for at finde en permanent og anstændig løsning for fangerne.

En udfasning af interneringerne på Guantánamo er langt fra tilstrækkeligt. Der er desværre stærke indici for, at endnu flere fanger tilbageholdes under samme uacceptable vilkår under amerikansk kontrol – men uden for amerikansk ret – andre steder i verden, og at fanger fra Guantánamo overflyttes til lejre, der er mindre international opmærksomhed om.

Den mest kendte lejr er Bagram Theater Internment Facility på den amerikanske base i Bagram, et primitivt forvaringscenter i Afghanistan nord for Kabul. Her tilbageholder USA ifølge flere internationale kilder, herunder The New York Times, mellem 600 og 800 fanger på ubestemt tid uden nogen form for sigtelse eller udsigt til retslig afgørelse.

I det seneste år har internationale humanitære organisationer som Human Rights Watch, Amnesty International og Internationalt Røde Kors betegnet forholdene i Bagram som værre end på Guantánamo. Skønt forholdene generelt anses for at være forbedret siden december 2002, da de amerikanske myndigheder ind-

rømmede, at fangevogtere i Bagram havde tævet to afghanske fanger ihjel, afstedkommer basens isolationsceller fortsat stærk kritik fra Internationalt Røde Kors. I sommer påtalte Røde Kors endvidere, at dets inspektører var blevet nægtet adgang til fanger igennem måneder, og at fanger ved flere lejligheder var blevet udsat for grusom behandling i strid med Genèvekonventionerne. Der er vedvarende meldinger om systematisk mishandling, der af flere menneskerettighedsgrupper karakteriseres som tortur.

Ifølge amerikanske embedsmænd har nogle tilbageholdte opholdt sig i Bagram i mere end 5 år uden at være blevet anklaget eller stillet for en dommer. Danmark bør over for den amerikanske regering insistere på, at fanger i Bagram eller andre lignende steder enten frigives eller stilles over for en domstol. Der må etableres fuld åbenhed omkring tilbageholdelserne og fangerens vilkår, adgang til anklageskrifter og advokatbistand.

I de ulovlige lejre, hvor personer tilbageholdes, er der gentagne gange dokumenteret brug af tortur og andre umenneskelige eller nedværdigende metoder. Rapporter fra internationale organisationer som Røde Kors og Amnesty International og beretninger fra CIA-agenter og løsladte fanger tyder på, at tortur og mishandling i form af søvnberøvelse, »vandplankning«, slag og spark, seksuel ydmygelse, trusler og anden grusom eller nedværdigende behandling er omfattende. Det er helt uacceptabelt, og Danmark må understrege sin absolutte modstand mod enhver form for tortur og afvise, at udsagn, der er fremkommet som resultat af tortur, lægges til grund i retssager.

Et andet element i »krigen mod terror«, der strider mod al international ret, er de såkaldte »renditions«, dvs. kidnapninger og bortførelser fra andre landes territorium, der er gennemført af CIA. USA har indrømmet, at CIA har udført sådanne aktiviteter, og Amnesty International har dokumenteret, at der er tale om mindst 150 tilfælde af bortførelser af terrormistænkte siden efteråret 2001. Fangerne er i hemmelighed transporteret til tredjelande, hvor de er blevet udsat for forhør med brug af tortur eller anden grusom behand-

ling og frataget de retsgarantier, der normalt træder i kraft ved udlevering til et andet land. I nogle tilfælde er fangerne i tredjelande forblevet i amerikansk varetægt, i andre tilfælde er de udleveret til regimer i Mellemøsten og Centralasien, der er kendt for barbarisk behandling af fanger.

Amnesty International har udarbejdet et 13-punkts-program for, hvorledes USA's ulovlige tilbageholdelser kan ophøre, og hvordan respekten for menneskerettighederne i kampen mod terrorisme kan genoprettes. Dette program er sendt til regeringen og underskrevet af mere end 1.100 parlamentarikere fra hele verden.

Hovedkravene er bl.a., at Guantánamo skal afvikles, idet de tilbageholdte enten skal bringes for en dommer eller løslades. Der skal være fuld åbenhed omkring alle forhold af Guantánamo, herunder adgang til de enkelte tilbageholdtes sager, uhindret adgang til Guantánamobasen og de tilbageholdte personer for FN's eksperter og internationale menneskerettighedsorganisationer som f.eks. Amnesty International. Endvidere skal amerikanske love og forordninger, der strider mod international lov, som f.eks. »The Military Commissions Act« fra 2006 bringes i overensstemmelse med international lov eller ophæves. Danmark bør tilslutte sig dette 13-punkts-program og arbejde for, at EU gør det samme.

Den politiske scene i USA er de næste måneder domineret af præsidentvalgkampen, og det er vigtigt, at vi fra dansk og europæisk side bidrager til at sætte kritikken af Bushregeringens interneringspolitik på den internationale og den amerikanske dagsorden for derved forhåbentlig at bidrage til, at USA's kommende præsident forpligter sig til en kursændring.

Den danske regering bør efter forslagsstillernes opfattelse udarbejde en aktionsplan for at bringe krænkelse af den humanitære folkeret og de grundlæggende menneskerettigheder på dagsordenen i alle relevante internationale fora – herunder både i enhver bilateral kontakt med USA og som oplæg til fælles indsats fra EU's side med henblik på at bidrage til en ændret kurs fra den amerikanske regering.

Skriftlig fremsættelse

Mogens Lykketoft (S):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om aktionsplan for at styrke respekten for den humanitære folkeret og de grundlæggende menneskerettigheder.

(Beslutningsforslag nr. B 63).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.